L. RINKEMA
Orgelmaker
AEweg 10 - WOLDENDORP (Gr.)
Stemmingen
Reparaties
Electr. Windmachines
Harmoniums
Giro No. 189176

WOLDENDORP, 11 Juli 1960.

Aan de Kerkeraad
der Geref. Kerk
te Gees.

Mijne Heren.

Hierbij ontvangt U een rapport betreffende Uw kerkorgel, waarin aangegeven de fouten en gebreken die het heeft, met een kosten opgave voor verbetering.

Uw organisten klagen er over dat het orgel storingen heeft, waarbij pijpen blijven doorspreken, zonder dat een toets is aangeslagen. De doorsprekende pijpen worden er dan vaak uitgezet. In de regel kan de pijp er kort daarna wel weer ingezet worden, maar dat wordt vaak niet gedaan. Zo waren bij de laatste stemming van het orgel in Mei er 9 pijpen uitgezet, die bijna alle na herplaatsing niet meer doorspraken, terwijl 5 andere heel zacht doorspraken, wat niet zó hinderlijk was, dat ze er uitgezet moesten worden, maar dan vok meer tijd vroegen om ze tot zwijgen te brengen.

Uw orgel is een pneumatis orgel en heeft een pneumatise kegellade, waarop de pijpen staan. Onder elke pijp zit een kegel, die de toevoer van de wind naar de pijp regelt.

In deze kegels zit de oorzaak van de storingen.
Doordat ze om hun verticale as kunnen draaien, sluiten ze soms de windboring (een windkanaaltje), waardoor de wind naar de pijpen geroerd wordt, niet voldoende af, en blijft de pijp min of meer doorspreken. Daar komt de kegel daarna wel weer op z'n juiste standering, maar de storing heeft plaats gehad, en kan zich even goed nog weer herhalen.

Om die storingen te voorkomen, zal het nodig zijn alle kegels door nieuwe te vervangen, waarbij ze zo gemonteerd moeten worden dat draaien niet meer mogelijk is.

Om een betere sluiting van de kegel op de windboring te krijgen, zal de boring even ingebrand moeten worden, zodat het conise bovenstuk van de nieuwe kegel er iets in valt, en beter afsluit.

De oude kegels hebben een platte schijf voor afsluiting.

De kosten voor het vernieuwen van de kegels bedragen f 1125.– alles in begrepen, uitgezonderd de verblijfkosten en het gebruik van electrise stroom en eventueel de kosten voor verwarming van de kerk als de werkzaamheden in de winter uitgeroerd moeten worden.

In dit bedrag zijn ook opgenomen de kosten voor verbetering van enkele kleinigheden zoals 1. de bestijding van de houtworm in het deksel van de balg en op nog enkele plaatsen in het orgel. 2. de windmachine maakt iets teveel lawaai. Dat kan verbeterd worden door de machine op veren te zetten. 3. het verbindingsstuk

L. RINKEMA
WOLDENDORP

tussen windmachine en balg laat te veel wind door. Het aanwezige rubberdoek moet vervangen worden door leer.

En dan een heel belangrijk deel van het orgel: Het pijpwerk De stemming van het orgel houdt zich zeer slecht. De oorzaak daarvan ligt in de kwaliteit van het pijpwerk. Die is slecht.

De pijpen hebben een te dunne pijpwand, waardoor eerst al de stemming slecht houdbaar wordt, maar verder ook de pijpen een onzekere, zuivere toon krijgen, wat het stemmen van het orgel zeer bemoeilijkt

Mede als gevolg van het dunne pijpwerk heeft het omringende houtwerk (de orgelkast) en voorwerpen die niet blijvend in de kast aanwezig zijn, invloed op de stemming.

Om het orgel te stemmen, moeten de luiken geopend worden, maar dat kan het niet lijden, want als ze na het stemmen weer gesloten worden, beinvloed dat de stemming ongunstig.

Ik ben dan ook genoodzaakt de luiken zo laag mogelijk op te schuiven, zodat ik er nog net met ~~z~~ de armen en het stemgereedschap door kan, wat zeer lastig is, en op die manier zijn ook niet alle pijpen te bereiken. En omdat dit veel te lang ophoudt, neem ik er de laatste tijd een jongen bij die de toetsen neerdrukt,

terwijl ik in een gesloten orgel kast stem. Maar dan moet ik zelf nog zover mogelijk van de te stemmen pijpen afblijven. Zelfs een uitgestoke hand met stemgereedschap heeft soms nog een ongunstige invloed

Ik schrijf dit wat uitvoerig om aan te geven met welke moeilijkheden ik te kampen heb, om toch nog tot een zo goed mogelijk resultaat te komen

Al de jaren dat ik het orgel in onderhoud heb, heeft de stemming mij nog nimmer ten volle bevredigd.

Het uitermate gunstige rapport dat de Heer Zwart van de Coevorden na de plaatsing van het orgel uitbracht, zowel over het orgel zelf als over het daaraan door mij verrichte werk heeft mij dan ook wel iets bevreemd, want ik zelf was over de stemming verre van tevreden, wat ik ook voor Uw organist niet heb verzwegen. Dat er ook met de kegels iets niet in orde was, is me in de loop der jaren pas duidelijk geworden. Bij de plaatsing van het orgel heb ik er geen last mee gehad.

Wel meen ik dat stemmen met een jongen aan het klavier een beter resultaat oplevert, maar afdoende is dat niet.

Om de stemming een beetje op peil te houden, zodat de ergste afwijkingen weer weggewerkt zijn, zou U het orgel 2 maal per jaar kunnen laten stemmen, maar ook daarmee bereiken we niet een volledig bevredigend resultaat.

Het enig afdoende zal zijn het pijpwerk te vervangen door nieuwe stevige pijpen.

L. RINKEMA
WOLDENDORP

En ik heb ook de stellige gedachte dat beter pijpwerk veel minder onder invloed staat van het omringende houtwerk en voorwerpen in de kerk, zo niet geheel er vrij van is.

De intonatie kan dan van onder af opgebouwd worden, zodat een beter geheel ontstaat met een gelijkmatige strakke orgeltoon. Beduidend beter dan het slecht geïntoneerde pijpwerk dat U nu hebt.

De kosten hiervoor zullen f 6000.- à f 6500.- bedragen. Deze bedragen zijn echter niet als definitief te beschouwen. Ze zijn maar een vrij algemene raming van de kosten. Mocht U tot nieuw pijpwerk willen besluiten, dan zal daarover eerst nader overleg moeten worden, waarna ik U pas de definitieve kosten kan opgeven.

Gaarne zie ik een opdracht van een en ander tegemoet.

In afwachting teke ik

met hoogachting

L. Rinkema